

دوسری

نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)

مادی درسی

۱) تجارت یا بازرگانی چیست؟

خرید و فروش کالاها و خدماتی که نیازها یا خواسته های ما را بر آورده می کنند

۲) انواع تجارت را بنویسید؟

تجارت در داخل مرزهای یک کشور و بین بخش های مختلف آن جریان داشته باشد و یا بین یک کشور و کشورهای دیگر صورت بگیرد.

امروزه هیچ کشوری از نظر منابع و مواد خام و کالاهای صنعتی خودکفا و بی نیاز مبادله با سایر نواحی جهان نیست.

۳) اقتصاد جهانی چیست؟

تجارت بین المللی کالاها و خدمات است که بر مبنای ارزش یک پول معین صورت می گیرد.

۴) پیشینه تعامل و روابط اقتصادی در جهان را توضیح دهید؟

در گذشته های دور، تجارت بیشتر در سطح محلی صورت می گرفت. به تدریج، با ایجاد راه ها و کاروان سراها و استفاده از چارپایان و کاروان ها، مبادله کالاها در نواحی دور دست گسترش یافت. سپس، با پیشرفت هایی که در ساخت کشتی ها حاصل شد، میزان مبادلات تجاری بین نواحی مختلف افزایش یافت.

۵) اهمیت جاده ابریشم را بنویسید؟

شبهه راه های به هم پیوسته که تا قرن پانزدهم میلادی شکل گرفت، بزرگ ترین شبکه داد و ستد جهانی بود که از طریق مسیری طولانی، شرق و غرب جهان آن روز را، از چین در شرق آسیا تا اروپا در کنار دریای مدیترانه، در بر می گرفت.

۶) نتایج ورود به عصر اکتشافات جغرافیایی و پیشرفت در دریانوردی را بنویسید؟

در قرن های پانزدهم و شانزدهم میلادی، اروپاییان به سرزمین هایی نو در امریکا و اقیانوسیه دست یافتند و با تصرف بخش هایی از آسیا، آفریقا و امریکای جنوبی و ایجاد مستعمرات، به استخراج و غارت منابع طبیعی آنها پرداختند.

۷) چرا با وقوع انقلاب صنعتی، استعمارگری اروپایی ها در جهان گسترش یافت؟

از قرن هجدهم، کارخانه های انگلستان و دیگر کشورهای اروپایی برای تولید کالاهای صنعتی به مواد اولیه و خام نیاز داشتند و استعمارگران اروپایی با تسلط بر نواحی مختلف جهان، منابع و مواد اولیه گران بها مانند طلا و الماس، نفت، چوب و دیگر مواد معدنی را به کشورهای خود سرازیر کردند.

کشور وسیعی مانند **هند** مدت چند قرن، مستعمره **انگلستان** بود، کشور کوچکی چون **هلند**، سال ها سرزمین وسیع و زرخیز **اندونزی** را در سیطره خود گرفته بود، کشور **بلژیک** سال ها **کنگو** را غارت و چپاول کرد و **الجزایر** مستعمره **فرانسه** بود.

۸) چگونه دوره استعمار کهن پایان یافت؟

پس از جنگهای جهانی اول و دوم، نهضت های استقلال طلبانه در کشورهای مستعمره بیشتر شد و به تدریج، کشورهای مستعمره به استقلال دست یافتند و به عضویت سازمان ملل متحد درآمدند.

۹) عواملی را که مانع پیشرفت صنعتی و اقتصادی کشورهای کمتر توسعه یافته صنعتی می شوند کدامند؟ عوامل خارجی که همان استعمار و تسلط کشورهای قدرتمند و سلطه گر بر این کشورهاست و عوامل داخلی مانند حکومت های مستبد و وابسته در این کشورها که به منافع ملی و پیشرفت کشور خود بی توجه بوده اند، نا آگاهی و بی سوادی مردم، جنگ ها و کشمکش های داخلی و نداشتن اتحاد، خود باوری و ایمان و اراده و پشتکار برای تغییر وضع موجود

۱۰) پس از جنگ جهانی دوم، کشورهای جهان به چند گروه تقسیم شدند؟

بلوک غرب (کشورهای سرمایه داری امریکا و اروپای غربی) و بلوک شرق (کشورهای کمونیستی شوروی سابق، چین و اروپای شرقی)

۱۱) علل سرمایه گذاری شرکت های چندملیتی به سرمایه گذاری در کشورهای دیگر چیست؟ ۱) از منابع طبیعی آن نواحی استفاده می کنند ۲) نیروی کار ارزان قیمت ۳) فعالیت در این گونه کشورها، آسان تر و ارزان تر تمام می شود.

۱۲) دلایل افزایش وابستگی کشورهای در حال توسعه به کشورهای توسعه یافته صنعتی چیست؟

زیر شرکت های چندملیتی به دنبال افزایش فروش و سود خود به منافع کشورهای میزبان چندان توجهی ندارند. این شرکت ها گاه **انحصار تولید یک کالا** را در دست می گیرند و کارخانه های داخلی کشورها را از دور رقابت، خارج می کنند و موجب ورشکستگی آنها می شوند

۱۳) انواع کشورها از نظر مبادلات تجاری جهانی را نام ببرید؟

گروه اول: اقتصاد آنها به طور عمده مبتنی بر **تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی** است.

گروه دوم: اقتصاد و درآمد آنها به طور عمده مبتنی بر **تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه ای و صنعتی همراه با فناوری های پیشرفته و نوین** است.

۱۴) ویژگی های اقتصاد کشورهای گروه اول را بنویسید؟

در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب پذیری زیادی دارد و کاهش قیمت خرید محصولات آن ها می تواند شوک های عظیمی به اقتصادشان وارد کند. در این نوع اقتصاد، حمایت از بخش های تولیدی داخلی ضعیف است و واردات گسترش زیادی دارد.

۱۵) اهداف تشکیل اوپک توسط کشورهای صادر کننده نفت را بنویسید؟

برخی کشورهای صادر کننده نفت و گاز برای دفاع از منافع خود و جلوگیری از آسیب پذیری ناشی از کاهش قیمت نفت در بازار جهانی

۱۶) شاخص توسعه انسانی چند عامل را در بر می گیرد؟

۱) درآمد و رفاه (۲) امید به زندگی یا متوسط طول عمر (۳) سواد و آموزش. وضعیت ثروت و فقر در دنیا نشان می دهد که این شکاف هر روز بیشتر می شود.

۱۷) ارتباط نابرابری اقتصادی با فضای جغرافیایی را توضیح دهید؟

نابرابری اقتصادی در فضای جغرافیایی جلوه گر می شود به عبارت دیگر، چون منابع و امکانات و خدمات به طور عادلانه توزیع نمی شوند، نابرابری را می توان در سطح زمین و فضایی که انسان ها در آن زندگی می کنند، مشاهده کرد.

۱۸) نتیجه نابرابری اقتصادی بر نواحی چیست؟

ناحیه هایی پدید می آیند که از نظر امکانات و تسهیلات و چشم اندازهای جغرافیایی با یکدیگر تفاوت دارند.

مرکز خرید لی تئاتر - هنگ کنگ

زاغه نشینی - اتیوپی

۱۹) منظور از نقش مرکز - پیرامون چیست؟

در نظام سرمایه داری جهانی، بر اساس روابط و مبادله نابرابری که بین نواحی پدید آمده است برخی نواحی نقش **مرکز** یافته و بر نواحی غالب و مسلط شده اند. برخی نواحی نیز نقش **پیرامون** دارند که به لحاظ اقتصادی به مرکز وابسته اند. مرکز، پیرامون را استثمار می کند و بر آن سیطره اقتصادی دارد.

۲۰) منظور از کشورهای مرکز را بنویسید؟

کانون های سلطه اقتصادی بر جهان است. کشورهای توسعه یافته صنعتی که از نظر در آمد و ثروت بالاترین موقعیت را دارند.

۲۱) ویژگی های کشورهای مرکز را بنویسید؟

بخش عمده ای از سود و ثروت جهان را دریافت و جذب می کنند. به صدور سرمایه، یعنی سرمایه گذاری در دیگر نواحی جهان می پردازند. برخورداری از صنایع نو و خدمات پیشرفته، فناوری بالا و نیروی ماهر و متخصص، و زیر ساخت های مناسب برای توسعه اقتصادی مانند حمل و نقل پیشرفته و سطح بالای زندگی و رفاه اجتماعی است. مواد خام را با قیمت ارزان تر از کشورهای پیرامون به دست می آورند و کالاهای ساخته شده صنعتی را با سود بیشتر به آنها می فروشند.

۲۲) کدام کشورها جزء کشورهای مرکز هستند؟

امریکای شمالی، اروپای غربی، ژاپن و استرالیا.

۲۳) ویژگی های کشورهای پیرامون را بنویسید؟

عمدتاً تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خام اند- از نظر توسعه صنعتی و فناوری های نوین در سطح پایین تری قرار دارند- به واردات کالاهای صنعتی از مرکز وابسته اند - کمبود نیروی کار ماهر و متخصص و زیرساخت ها و تجهیزات لازم برای توسعه صنعتی .

۲۴) مهم ترین کشورهای پیرامون کدامند؟

افغانستان، بنگلادش، مراکش، نامبیا، پرو و نیکاراگوئه

۲۵) منظور از کشورهای نیمه پیرامون چیست؟

بین مرکز و پیرامون قرار گرفته اند.

۲۶) ویژگی های کشورهای نیمه پیرامون را بنویسید؟

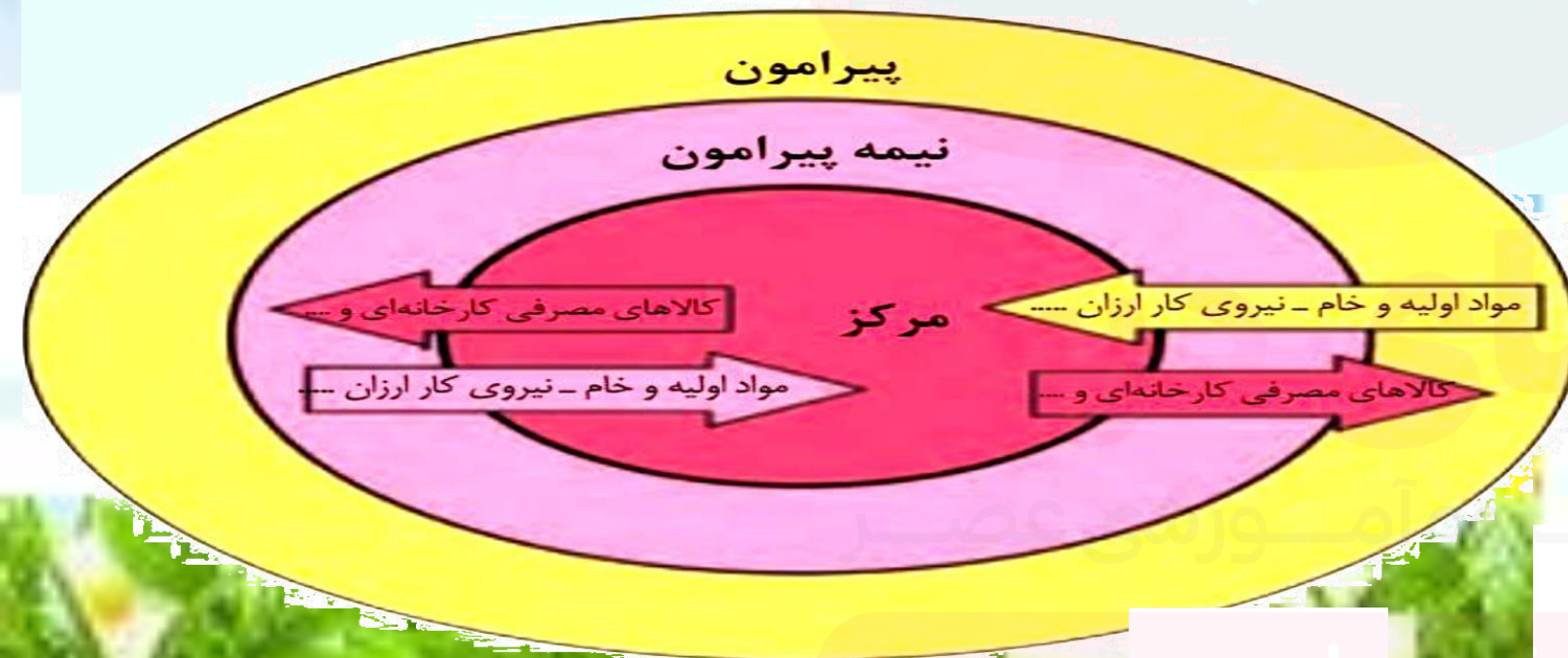
– از نظر اقتصادی از کشورهای پیرامون قوی ترند اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز نرسیده اند

– بین کشورهای مرکز و پیرامون نقش واسطه بازی می کنند

– ساختار اقتصادی و اجتماعی آنها دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده

۲۷) مهم ترین کشورهای نیمه پیرامون را نام ببرید؟

چین، کره جنوبی و سنگاپور

۲۸) منظور از موازنه تجاری مثبت و منفی چیست و پیامد آن‌ها را بنویسید؟

اگر ارزش صادرات یک کشور بیشتر از واردات آن باشد، موازنه تجاری مثبت است و آن کشور میتواند از راه سودی که به دست می‌آورد، استانداردهای زندگی و رفاه را در کشور خود بهبود بخشد. اگر ارزش واردات بیشتر از صادرات باشد، موازنه، منفی است که به آن کسری تجاری می‌گویند و برای اقتصاد کشور نامطلوب است.

۲۹) اقدامات کشورها برای کاهش تاثیر منفی تجارت خارجی (صادرات و واردات) و رونق اقتصادی را بنویسید؟

وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی، محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره‌های زمانی خاص، تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی تجاری منطقه‌ای و ایجاد مناطق آزاد تجاری.

۳۰) ویژگی های اتحادیه های اقتصادی تجاری منطقه ای (ناحیه ای) را بنویسید؟
میان کشورهای همسایه شکل می گیرد. کشورهای عضو این اتحادیه ها بر اساس موافقت نامه هایی که امضا می کنند، سعی می کنند مالیات ها و تعرفه های گمرکی را بین خودشان کاهش دهند یا بر دارند تا تجارت بین کشورهای منطقه، افزایش یابد و به رونق و توسعه اقتصادی کشورها کمک شود.

۳۱) سه اتحادیه های اقتصادی منطقه ای را نام ببرید؟

اکو، آسه آن و نَفتا

۳۲) هدف از ایجاد مناطق آزاد تجاری چیست؟
توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن

۳۳) منظور از مناطق آزاد تجاری را بنویسید؟

تولیدکنندگان و بازرگانان می توانند بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی یا معافیت های مالیاتی، به صادرات و واردات و انبارداری کالاها بپردازند. به طور کلی در این مناطق، مقررات و قوانین اقتصادی ویژه و متفاوت با دیگر نواحی سرزمین وجود دارد.

۳۴) چرا همه مناطق آزاد به اهداف خود نرسیدند؟

زیرا در برخی کشورها به پایگاه واردات تبدیل و نتوانسته اند به توسعه اقتصادی کمک کنند.

۳۵) مهم ترین مناطق آزاد تجاری ایران را نام ببرید؟

قشم، کیش و منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی

۳۶) امتیازات حمل و نقل دریایی را بر دیگر شیوه های حمل و نقل را بنویسید؟
پایین تر بودن هزینه ها با وجود وزن زیاد کالاهای جابه جا شده و نیز قابلیت جابه جایی کالا تا مسافت های دور دست

۳۷) امروزه بیشتر مبادلات اقتصادی از طریق چه کشتی هایی انجام می شود؟
کشتی های فله بر (که غلات، زغال، سنگ آهن، سیمان و ... حمل می کنند)، کشتی های کانتینری، کشتی های نفتکش و شناورهای تانکر حمل کننده گاز.

کشتی فله بر متعلق به کشور پرتغال (ساخت ژاپن)

یک کشتی بزرگ کانتینری - آلمان

برخی از مهم ترین بنادر جهان